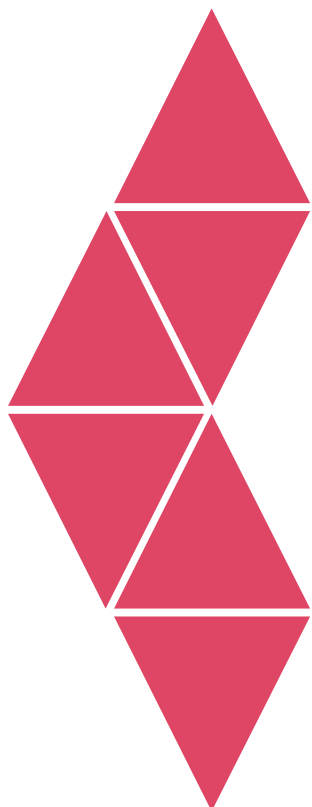

ØKONOMISK VOLD

JURK

juridisk rådgivning for kvinder

FORORD

Denne brosjyren er utgitt av Juridisk rådgivning for kvinner (JURK). JURK er et studentdrevet rettshjelptiltak som gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner.

JURK tar forbehold om regelendringer i tiden etter publisering.

Vi takker for gode innspill fra øvrige medarbeidere i JURK.

Oslo, juni 2017

Brosjyren er revidert februar 2021 av
Martine Klein
Ingeborg Skov Høye
Emily Svendsby
Zunera Waheed
Helene Eidsvåg

JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner. Du kan finne informasjon om oss på internettsiden: www.jurk.no

Du kan også ringe oss på 22 84 29 50 eller komme til oss i Skippergata 23, 0154 Oslo.

Du kan alltid sende inn saken din til oss elektronisk! Det kan du gjøre på www.jurk.no → «Send oss din sak!»

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.0 INNLEDNING	3
1.1 Brosjyrens formål	3
2.0 OM ØKONOMISK VOLD	3
2.1 Hva er økonomisk vold?.....	3
2.2 Straffbarheten ved økonomisk vold	3
3.0 ANMELDELSE OG ETTERFORSKNING	4
3.1 Anmelde et straffbart forhold	4
3.2 Henleggelse.....	5
4.0 ANSVAR FOR GJELD	6
4.1 Når økonomisk vold har ført til gjeld.....	6
4.2 Avtaler skal holdes	6
4.3 Overføre gjeld til en annen.....	6
4.4 Sivil rettsak	7
4.5 Muligheten for å få pengene tilbake.....	7
5.0 ØKONOMISK HJELP FRA NAV	9
6.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP HVIS DU HAR BLITT UTSATT FOR ØKONOMISK VOLD?.....	9

1.0 INNLEDNING

1.1 Brosjyrens formål

Vårt mål med denne brosjyren er å gi en kortfattet fremstilling av juridiske spørsmål som er aktuelle i forbindelse med økonomisk vold. Formålet med brosjyren er å gjøre leseren i stand til å se hovedproblemene som kan oppstå i den forbindelse, og å gjøre leseren bevisst på sine rettigheter.

2.0 OM ØKONOMISK VOLD

2.1 Hva er økonomisk vold?

Definisjon av økonomisk vold

Det er økonomisk vold når noen handler slik at en person forhindres fra å råde over egen økonomi. Vedkommende kan for eksempel nektes adgang til sin egen eller en felles bankkonto, eller forhindres i å ha en inntekt og dermed presses til å måtte be om penger. Økonomisk vold omfatter også at en person tvinges til å skrive under på lån som gjør at vedkommende risikerer å få stor gjeld, eller at en person tar opp lån i en annen persons navn. Konsekvensen er ofte økonomisk underdanighet og avhengighet. Regjeringen har anerkjent økonomisk vold som en type vold.

2.2 Straffbarheten ved økonomisk vold

Det finnes ikke en egen straffebestemmelse i den norske straffeloven som bruker begrepet økonomisk vold. Det finnes derimot flere straffebestemmelser som kan omfatte

ulike sider av den økonomiske volden. Under kan du lese om noen av straffebestemmelsene.

Bedrageri Økonomisk vold kan for eksempel omfattes av **straffeloven § 371** om bedrageri. Bedrageri betyr å lure penger fra noen under falske forutsetninger. Bedrageri kan ifølge **straffeloven § 371** bestå i at noen på ulovlig måte får noen til å gjøre eller unnlate noe, og dette fører til tap eller fare for tap for en person.

Bruk av andres bankkort Bestemmelsen omfatter også uberettiget bruk av andres kreditt- eller debetkort som fører til tap eller fare for tap for en person. I **straffeloven § 371** står det mer om de rettslige vilkårene som må være oppfylt for at noen skal kunne straffes for bedrageri.

Identitetstyveri En annen straffebestemmelse som kan være aktuell ved økonomisk vold er misbruk av en annens identitet etter **straffeloven § 202**.

Tvang Det er også straffbart etter **straffeloven § 251** å bruke tvang for at noen skal gjøre, tåle eller unnlate noe. Et eksempel er dersom noen blir tvunget til å signere på lånepapirer.

JURK bemerker at flere vilkår enn de nevnte må være oppfylt for at en person skal kunne straffes.

3.0 ANMELDELSE OG ETTERFORSKNING

3.1 Anmelde et straffbart forhold

Levere anmeldelse Hvis man mener at man har blitt utsatt for en eller flere straffbare handlinger, kan man levere en anmeldelse om dette til politiet.

Avhør Det blir ofte gjort et avhør av den som anmelder en sak til politiet. Ingen har plikt til å forklare seg for politiet, men forklaringen kan få stor betydning for den videre behandlingen av saken. Politiet skal spørre om du ønsker at handlingen påtales, altså om du ønsker at politiet skal bringe saken for retten.

Etterforskning Hvis politiet mener det er rimelig grunn til å undersøke om det har skjedd noe straffbart, skal de starte en etterforskning. Formålet med etterforskningen er å samle nødvendige opplysninger og bevis, for blant annet å kunne avgjøre om det er tilstrekkelige grunnlag til å gjennomføre en straffesak i retten. JURK bemerker at det av hensyn til etterforskningen er viktig å anmelde forholdet så raskt som mulig etter at den straffbare handlingen ble begått.

3.2 Henleggelse

Noen saker blir henlagt av politiet. Det betyr at politiet avslutter etterforskningen. Det kan skyldes forskjellige ting, for eksempel at det ikke finnes tilstrekkelige bevis for å avgjøre om det har skjedd en straffbar handling.

JURK erfarer at det kan være vanskelig å bevise at man er utsatt for økonomisk vold.

Klage på henleggelse Hvis du har levert en anmeldelse og politiet henlegger saken, skal man få skriftlig beskjed om det med en gang. Da har man rett til å klage på henleggelsen innen tre uker. Det er viktig å huske på at en henleggelse ikke betyr at politiet ikke tror deg.

4.0 ANSVAR FOR GJELD

4.1 Når økonomisk vold har ført til gjeld

Mange opplever å bli påført gjeld som følge av økonomisk vold. Når våre klienter kontakter oss, er de ofte fremdeles registrert som skyldner for gjelden overfor kreditorene. Under følger generell informasjon om ansvaret for gjeld og mulige måter å håndtere gjelden på.

4.2 Avtaler skal holdes

Når man låner penger, er man i utgangspunktet forpliktet til å betale pengene tilbake.

Debitor og kreditor

Hvis du har lånt penger, er du debitor for pengekravet. Den som har lånt bort penger er kreditor for pengekravet.

Lånegjeld

Når man låner penger, får man lånegjeld. I utgangspunktet er det *den som står oppført* som låntaker, som blir ansvarlig for gjelden. Det vil si at man er forpliktet til å betale pengene tilbake til kreditor. Dette gjelder uavhengig av hva slags lånegjeld det er snakk om, for eksempel boliglån eller forbrukslån hos en bank.

4.3 Overføre gjeld til en annen

*Debitorskifte/
gjelds-
overtakelse*

Hvis man ønsker å overføre gjeld til en annen person, kreves det som hovedregel medvirkning fra kreditor. Dette kan kalles et debitorskifte eller

gjeldsovertakelse. Det er av stor betydning for kreditor hvem som skal betale pengene tilbake. Det er fordi det er lettere å få gjelden innfridd fra en person som er betalingsdyktig og betalingsvillig, enn en som ikke er det.

Samtykke fra kreditor

Kreditor kan også samtykke til en overtakelse enten gjennom ord eller gjennom bestemte handlinger.

4.4 Sivil rettsak

Det er mulig å reise sivil sak for domstolene hvis man mener at man har krav på erstatning fra en annen person.

Det er også mulig å reise sivil sak hvis man mener at en låneavtale er ugyldig, for eksempel fordi den er urimelig eller er inngått med tvang.

JURK bemerker at det kan påløpe kostnader ved å reise sivil sak for domstolene.

4.5 Muligheten for å få pengene tilbake

Mulighetene for å få tilbake pengene, avhenger av om motparten er enig i å ha en betalingsforpliktelse overfor deg.

Regress

Hvis du har betalt ned på en annens gjeld, eller på annen måte innfridd en annens økonomiske forpliktelse, kan du ha mulighet til å søke regress. Å søke regress betyr at du krever penger

tilsvarende det du selv har betalt på den andres vegne fra den egentlige skyldneren.

Gjeldsbrev Hvis den som har utsatt deg for økonomisk vold (motpart) er enig i at det egentlig er han eller hun som skulle ha innfridd gjelden, er det praktisk å skrive et gjeldsbrev. Et gjeldsbrev er et dokument som gir uttrykk for at en person skylder en annen et bestemt pengebeløp, uten at dette er betinget av noen motytelse. Et gjeldsbrev har en foreldelsesfrist på 10 år. Hvis gjeldsbrev er en aktuell fremgangsmåte for deg, kan du ta kontakt med JURK for å få tilsendt en gjeldsbrevsmal. Det kan ofte være vanskelig å få motpart til å skrive under på et gjeldsbrev fordi underskriften innebærer en erkjennelse av ansvar for gjelden eller et betalingsløfte.

Påkrav Hvis vedkommende ikke er villig til å skrive under på et gjeldsbrev, er det mulig å sende motparten et påkrav. Hvis du ønsker å sende et påkrav, kan du ta kontakt med JURK for å få tilsendt en påkravsmal.

Hjelp fra det offentlige Både påkrav og gjeldsbrev kan være grunnlag for å få det offentliges hjelp til å tvangsinn drive pengekravet.

Innsigelser fra motpart Hvis motparten kommer med en skriftlig innsigelse mot kravet etter at påkrav er sendt, må saken behandles i forliksrådet før det offentlige kan bistå deg i inndrivelsen. Det finnes noen saker som gjelder pengekrav av en viss størrelse, som må behandles i tingretten. JURK bemerker at det kan være vanskelig å få medhold i kravet sitt hvis det ikke finnes noen bevis for at det er motparten som har stiftet gjeld i ditt navn.

JURK bemerker at det gjelder foreldelsesfrister for når et pengekrav kan inndrives. JURK har en egen brosjyre om inndrivelse av pengekrav.

5.0 ØKONOMISK HJELP FRA NAV

NAV skal gi økonomisk rådgivning. Hvis du ønsker økonomisk rådgivning, kan du ta kontakt med ditt lokale NAV-kontor.

NAV skal tilpasse rådgivningen etter dine behov. Du kan for eksempel få hjelp til å lage en oversikt over den økonomiske situasjonen din og sette opp et realistisk budsjett.

Du kan også få hjelp til å

- finne ut hvordan du kan få redusert utgiftene dine
- gjøre avtaler med dem du skylder penger
- få opplysninger om rettigheter og plikter
- inngå gjeldsordningsavtale
- forhandle med kreditorene
- kontakte namsmannen

Du kan lese mer om hva NAV kan tilby på nettsiden www.nav.no, eller ringe NAV Gjeldsrådgivning på telefonnummer 55 55 33 39.

6.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP HVIS DU HAR BLITT UTSATT FOR ØKONOMISK VOLD?

Politiet

Politiet kan gi informasjon og råd, og de kan etterforske den som har utsatt deg for økonomisk

vold. Hvis du vil anmelde ID-tyveri, må du møte opp hos politiet.

Du får kontakt med din lokale politistasjon ved å ringe 02800. Hvis du trenger øyeblikkelig hjelp fra politiet bør du ringe 112.

*Støttesenter
for
kriminalitetsu
tsatte*

Støttesenter for kriminalitetsutsatte kan gi hjelp og veiledning til de som har vært utsatt for noe kriminelt, for eksempel identitetstyveri. De tilbyr støtte fra anmeldelse til dom og kan bistå med å søke erstatning. Det finnes et støttesenter i alle politidistrikter. Telefonnummeret deres er 800 40 008.

Namsmannen

Namsmannen i din kommune har plikt til å gi veiledning i de saker de har ansvar for. De kan svare deg på spørsmål om inndrivelse av gjeld og i enkelte tilfeller hjelpe deg med å forhandle med kreditorer.

Økonomiformidlingen

Økonomiformidlingen er drevet av studenter ved Norges Handelshøyskole (NHH) i Bergen. De tilbyr gratis økonomisk rådgivning til privatpersoner som ønsker det.

Økonomiformidlingen kan bistå i spørsmål som omhandler gjeld, forsikring, lån, pensjon og skatt. De kan også hjelpe til med å sette opp budsjett.

Økonomiformidlingen kan ikke tilby rådgivning innen gjeldsordning etter gjeldsordningsloven. De tilbyr heller ikke rådgivning til næringsvirksomhet.

www.okonomiformidlingen.no

Telefon: 451 28 272

*Gatas
Økonom*

Gatas Økonom gir gratis økonomirådgivning til personer som har eller har hatt et rusproblem. Gatas Økonom er et prosjekt under Gatejuristen i Oslo.

www.gatasokonom.no

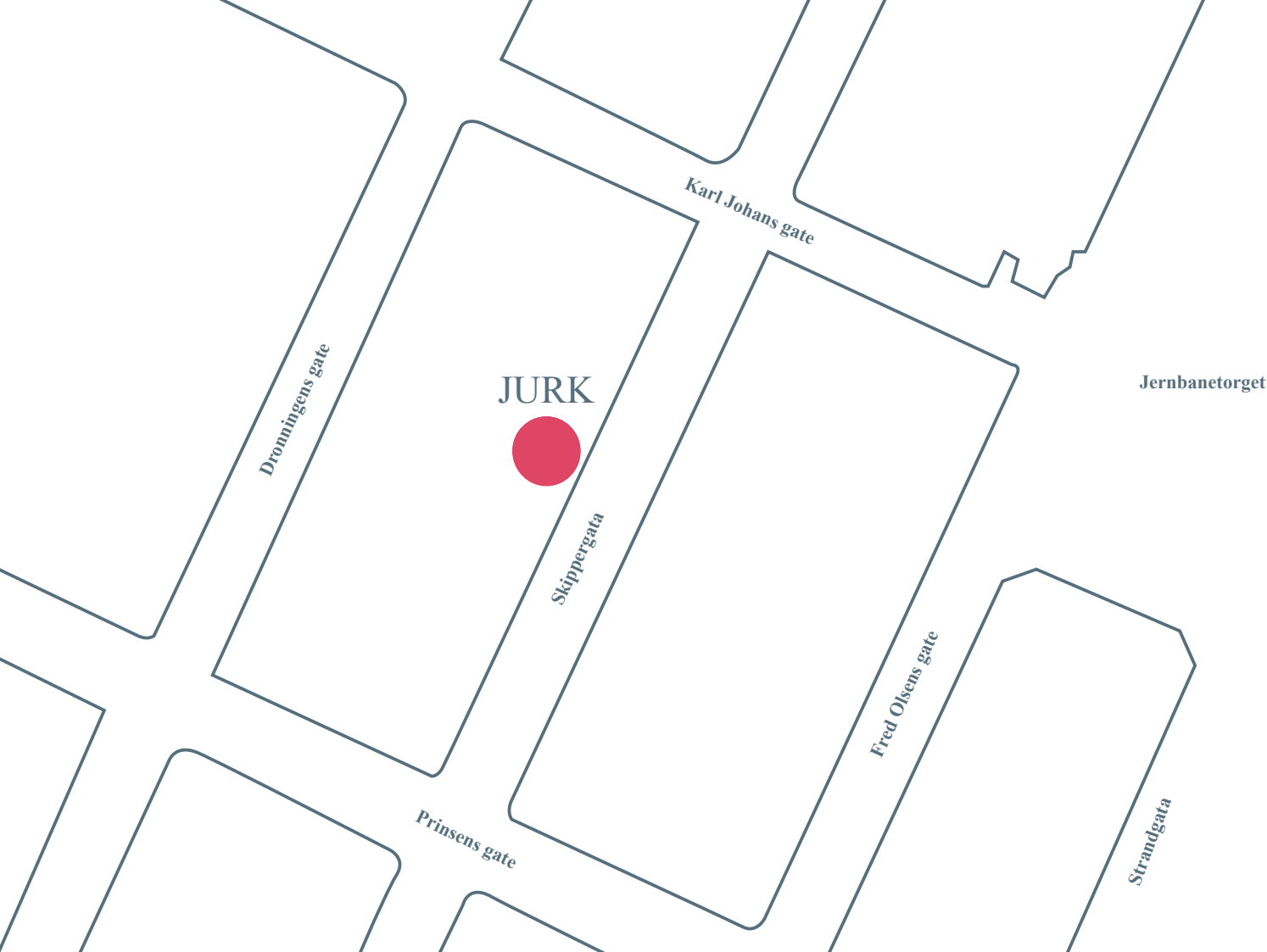
Telefon: 23 10 38 90

JURK

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner. Du kan finne mer informasjon om oss på **www.jurk.no**.

Du kan ringe oss på 22 84 29 50 eller komme til oss i Skippergata 23, 0154 Oslo.

Du kan alltid sende inn saken din til oss på internett. Det kan du gjøre på **www.jurk.no** → «Send oss din sak».

KONTAKT OSS

**Telefon:
22 84 29 50**

**Adresse:
Juridisk rådgivning for kvinner
Skippergata 23
0154 Oslo**

www.jurk.no

